

deși mai restrânsă, totuși însă deplină, a unei cutare părți din viața eroului”.

Trebuie să recunoaștem că noi, dramaturgii români contemporani, cădem adeseori din planul de dramă în planul de poveste,

înșirând boabe de mătăanii independente, interschimbabile și căzătoare, piesa de teatru fiind cu totul altceva.

Între proza română contemporană care este... prozaică și dramaturgia română contempo-

rană care este... nedramatică, a doua stă mai rău.

Dumitru Solomon

St. turnee

O comedie a singurătății

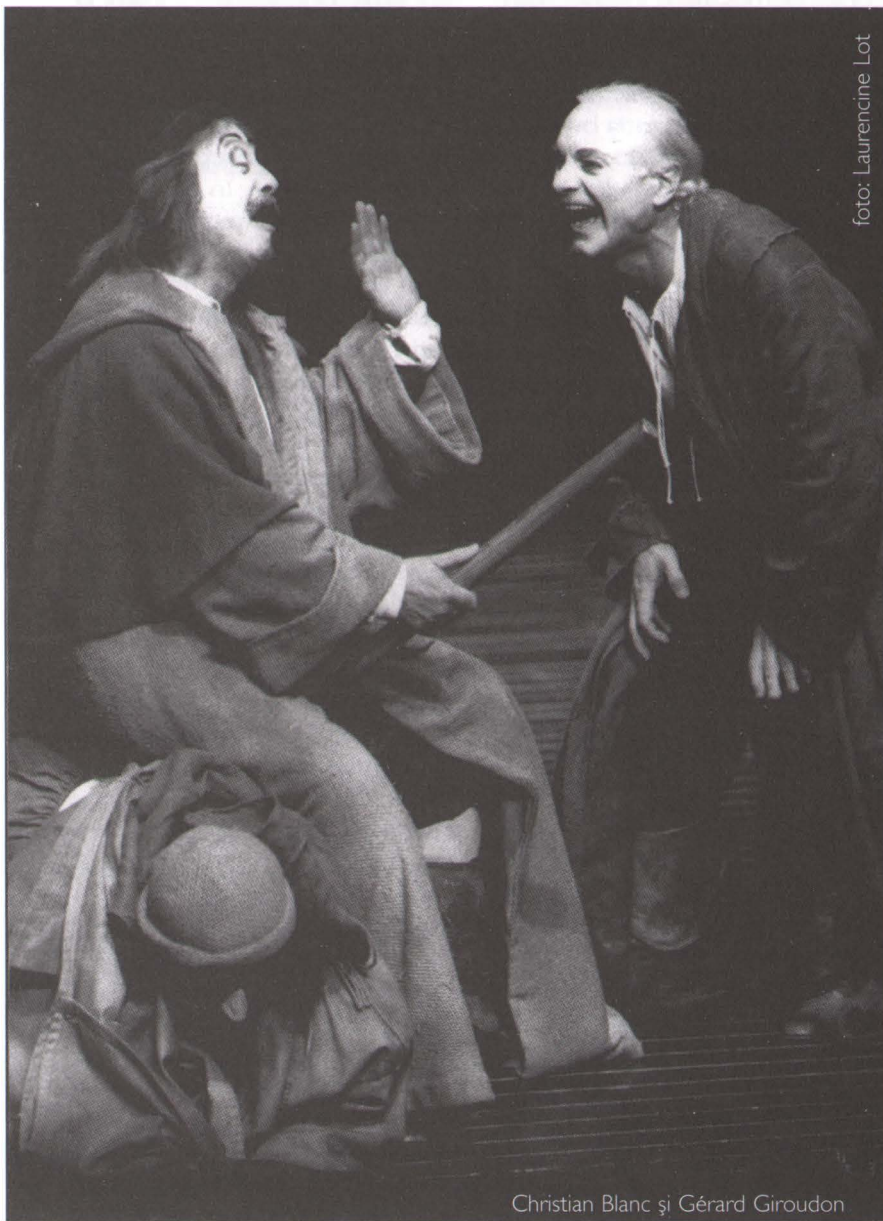

foto: Laurencine Lot

Christian Blanc și Gérard Giroudon

Comedia Franceză, știe oricine, este unul dintre cele mai importante teatre din Europa – așadar, din lume. Când un asemenea “monstru sacru” – și cred că expresia se potrivește mai bine aici decât în cazul vreunui actor anume,

cât de celebru ar fi el – se pune în mișcare, în jurul său se produce o agitație neobișnuită (creată mai ales de vietăți neînsemnate), în special dacă direcția în care se îndreaptă “monstrul” este una exotică; de pildă, Bucureștiul. Un popas pe

aceste meleaguri a mai avut loc, e drept, în 1975, dar de atunci au trecut decenii, iar pentru noi, o epocă. Turneul acesta trebuie să fie “un eveniment” – și-au spus, desigur, organizatorii și sponsorii, atât de mulți încât nu se mai știe, până la urmă, cine a fost direct răspunzător. Ce se întâmplă cu copilul înconjurat de prea multe moașe ne-o spune o zicală autohtonă; aceasta funcționează, s-a demonstrat, chiar dacă pruncul are altă naționalitate. A funcționat și acum. Așa se face că în seara inaugurală a turneului, Sala Mare a Teatrului Național (deasupra intrării căreia se putea citi, pe un banner feeric luminat al principalului susținător financiar: “Dialog – sponsor al *valorilor de suflet*” – sublinierea îmi aparține, formula aparține, în schimb, vreunui aspirant la intelectualitate), monumentala Sală Mare era pe sfert goală... Spre norocul studenților, care au ocupat, finalmente, locurile rezervate pentru diverse persoane atât de însemnate încât nu catadicsesc să se deranjeze până la teatru. În schimb, mulțumită grijii părintești a organizatorilor – amintesc, dintre ei, Teatrul Național “I.L. Caragiale”, Ministerul Culturii, Alliance Française, Institutul Francez din București (probabil, și Ambasada Franceză) – nu au primit invitații și au rămas, în consecință, fără locuri toți criticii și cronicarii din Capitală, plus un număr de personalități ale vieții teatrale românești: actori, regizori, profe-

sori la Universitatea de specialitate ș.a.m.d. În cele din urmă, salvarea a sosit, ca să zic așa, de dincolo de mormânt; proscrisilor li s-a îngăduit să se înghe-suie, cum or putea, în loja oficială, numită "loja lui Ceaușescu". Beneficiarul nu a ocupat-o, pare-se, decât o singură dată; când stai în ea, înțelegi de ce – precum și de ce nu avea respectivul personaj mare simpatie pentru teatru: scena se zărește undeva, departe, actorii care se mișcă acolo au dimensiunile unor insecte ceva mai mărișoare, sunetele îți ajung la ureche vătuite, opacizate, iar mimica interpreților este, pentru ochi, ca și inexistentă...

Cam așa a arătat pentru mine turneul Comediei Franceze, unul dintre cele mai importante teatre din Europa. Mai bine zis, așa au dorit, probabil, organizatorii să arate "evenimentul" pentru cei care scriu despre el și, implicit, pentru cei care nu pot lua cunoștință de el altfel decât citind ceea ce se scrie. Cu gândul la aceștia din urmă, încerc totuși să-mi adun impresiile, puternic bruiate de condițiile descrise mai sus, și să schițez o imagine cât de cât "lizibilă" a reprezentăției la care am asistat.

Viceniile lui Scapin, piesa aleasă de artiștii francezi pentru acest turneu în sud-estul Eu-

ropei, este unanim socotită o comedie foarte veselă, ba chiar o farsă. Scrisă de Molière spre sfârșitul vieții, în 1671 (autorul avea să se stingă doi ani mai târziu), ea reia, întrucâtva, din punct de vedere tematic, un text mult mai timpuriu (**Zăpăci-tul**), vădind însă maturitatea stilistică atinsă de cel ce crease până aici **Tartuffe**, **Dom Juan** și **Mizantropul**. Mai mult decât atât – explică regizorul Jean-Louis Benoît într-o declarație produsă în caietul-program al spectacolului –, piesa depune mărturie despre starea fizică și psihică din acel moment a dramaturgului: un Molière bolnav, obosit, sfâșiat de îndoieli este cel ce imaginează năzdrăvăniile lui Scapin, care, în ciuda ajutorului dezinteresat oferit tinerilor îndrăgostiți, e de fapt un om singur, lipsit el însuși de iubirea cuiva și, în final, părăsit de toți. Spectacolul vine să ilustreze *à la lettre* această interpretare posibilă. O face cu rigoare și limpezime carteziană, urmând parcă liniile trasate de un geometru meticolos: felurilele "tablouri" și acțiuni scenice își răspund una alteia, nici un amănunt nu este adăugat la întâmplare ori lăsat fără explicație și justificare într-un întreg armonios. Decorul și costumele concepute de Alain Chambon sunt

simple, frumoase și frumos luminate, dau scenei eleganță și plinătate fără a opri aerul să circule printre trupuri și lucruri. Și, cu toate că pornește greu, într-un ritm prea lent și cu un tonus scăzut, spectacolul "crește" treptat, câștigă în vivacitate și, mai ales, în haz, astfel încât finalul amar, cu un Scapin abandonat într-un colț al scenei și pe care îl crezi, o clipă, mort, dobândește, prin contrast, o forță de impact sporită. La rândul lor, actorii își dezvăluie înzestrarea pe parcursul reprezentației, la început impresionând doar acea vorbire scenică impecabilă pentru care Comedia Franceză este de mult renumită. Personal, cel mai puternic m-a emoționat jocul lui Malik Faraoun în *Géronte* – mai puternic chiar decât măiestria, evidentă tot spre sfârșit, a protagonistului Gérard Giroudon (Scapin); mi s-au părut, de asemenea, peste nivelul general (foarte onorabil, de altfel), Christian Blanc (Argante) și Florence Viala (Zerbinette). Și astfel, un spectacol ce nu făgăduia inițial prea mult s-a arătat, în ansamblu, foarte bun. Și totuși... Îmi persistă în amintire o anumită senzație de răceală și de uscăciune pe care nu o pot pune (doar) pe seama distanței fizice dintre mine și scenă.

Alice Georgescu

Sf **flash**

Cartoful fierbinte

Cu seriozitatea specifică vârstei, o fetiță de vreo 8-9 ani, lângă care stăteam la Teatrul "Creangă" la premiera cu **Farsa Jupânului Pathelin**, a remarcat: "Ce nedreptate se petrece aici!". Suveica păcălitorului păcălit funcționa pe scenă fără greș, era comic cum toate personajele izbuteau să-și pună în palmă unul altuia cartoful fierbinte și era evident că nici o justiție nu va putea restabili adevărul. Și pentru logica spectacolului nici nu era nevoie: noi știam ce și cum, iar caraghioșii de pe scenă se străduiau să ne distreze, arătându-ne în câte feluri poate fi ascuns acel "ce și cum".

Nu scena trebuie să facă dreptate, iar confuzia – introdusă uneori cu bună-credință, dar cel mai adesea, nu – între scenă și justiție este

supărătoare și din punctul de vedere al frumosului, și din cel al adevărului. Dacă, înveselindu-se, un copil s-a oprit brusc din râs, observând comedia nedreptății, ceea ce odinioară se numea "rolul educativ al teatrului" s-a realizat. Și, probabil, nu vom fi niciodată suficient de recunoscători Teatrului "Creangă" pentru discreția și râvnă artistică pe care o depune în împlinirea acestei misiuni. Ne-ar fi necesar și nouă, adulți preocupați, dar atât de rar serioși, un moment în care să examinăm activitatea Teatrului "Creangă" și să observăm că este victima unei nedreptăți: prin omisiune. Arareori este considerat coautor la educația publicului, ceea ce, cum spunea și fetița, se dovedește a fi "o mare nedreptate".

M.B.